

ГЕОМЕТАРСКИ И ГЕОДЕТСКИ ГЛАСНИК

Орган Удружења Геометара и Геодета Краљевине Југославије
БЕОГРАД, Адмирала Гепрата 68

PETNAJSTOGODIŠNJICA SEKCIJE NOVI SAD

1923—1938

Pri rešavanju problema sadašnjosti i postavljanju zadataka budućnosti čovek nehotice ocenjuje uspehe u prošlosti i primenjuje stečena iskustva da njegovo novo delo bude potpunije i savršenije. Sadašnjost i budućnost razvijaju se neposredno na tekovinama prošlosti. Ovo pravilo neposrednosti razvoja važi u svakom ljudskom delanju pojedinca i zajednice.

Ove misli neka budu razlog i opravdanje da povodom petnajstogodišnjice Sekcije našeg udruženja za Dunavsku banovinu u kratko pregledamo naš rad, rešene zadatke i postignute uspehe kako bi sa sigurnošću mogli pristupiti rešavanju novih zadataka u našoj struci i našem staležu. Vredno je pregledati neopaženo minulih 15 godina rada naše sekcije, ma da se to odnosi samo na malu grupu ljudi, koje su stručni i staleški interesi vezali na zajednički rad, jer će nam postignuti uspesi dati potstreka za nova nastojanja a neuspesi daće dobru pouku za naš budući rad.

*

Jugoslovenski geometri i ako malobrojni i sa raznim školskim kvalifikacijama uvidajući potrebu i koristi zajedničkog rada organizovali su se odmah posle ujedinjenja 1919 god. Osnivanje sekcija usledilo je nešto docnije. U Novom Sadu održana je 30. III. 1923 god. prva sednica pripremnog odbora za osnivanje sekcije „Društva geometara Kraljevine S. H. S. za Vojvodinu“ u pripremnom odboru uzimali su vidnog učešća g. g. Vidak Stevan, Mrazovac Toma, Pivk Leopold i Grubišić Antun. Rad pripremnog odbora brzo je uspeo i 10. VI. 1923 god. održana je osnivačka skupština sekcije. Teritorijalno sekcija zauzima Banat, Bačku i deo Srema do Vinkovaca. Kasnije, prilikom reorganizacije 1931 god. sekcija dobija teritoriju Dunavske banovine. Brojno stanje sekcije kreće se od 30 do 50 članova, a poslednjih godina i danas ona broji oko 80 članova. Sedište sekcije bilo je stalno u Novom Sadu.

*

U doba osnivanja sekcije, prilike na polju geodetske delatnosti u Vojvodini nisu bile najpovoljnije. Geodetska delatnost se od 1918 do 1922 god. organizovano sprovodila samo u

okviru agrarne reforme, a sve druge poslove sprovodile su privatne poslovnice. Tek u februaru 1922 god. osnovana je Oblasna direkcija katastra za teritoriju bivšeg Banata, Bačke, Baranje i Srema, koja je imala zadatak organizovati javnu geodetsku službu u ovim krajevima gde su katastar i zemljišna knjiga nasušna i svakodnevna potreba u privrednom životu.

U ovo doba pada i osnivanje Novosadske sekcije. Pored toga što je u Oblasnoj Direkciji Katastra i u tehničkim osecima agrarnih ureda skoncentrisano vođenje i nadzor nad geodetskim radovima nastaje i treći forum, koji po svojoj privatnoj inicijativi doprinosi svoj dužni deo na izgradnji i unapređivanju stručnog života i rada u Vojvodini.

Zadaci sekcije bili su ogromni, polje rada najraznovrsnije. Nastojanja sekcije bila su skromna, ali uvek umesna, temeljita i prema prilikama i mogućnostima i uspešna.

Sekcija stalno nastoji da u svojoj zajednici okupi sve kolege koji rade na stručnom polju, da bi svojim radom u udruženju i van istoga mogla doprineti što više koristi zajedničkim interesima. Svojim organizatornim radom sekcija uspeva, jer je do danas u njoj učlanjena većina inženjera, geodeta i geometara sa sekcijske teritorije. Sekcija 1924 godine, kada je udruženju pretilo rasulo, preuzima vođenje poslova glavne uprave udruženja i izdaje geometarski glasnik. Sekcija Novi Sad svojim umerenim stavom kroz celo vreme igra vidnu ulogu u našoj organizaciji.

U minulih 15 godina sekcija se stalno zalaže za pravilno rešenje mnogih i aktuelnih staleških pitanja. Prvi naponi sekcije idu za pravilnim razvrstavanjem geometara uopšte, sekcija pokreće reviziju rada u civilnoj praksi, ulaže sve snage za rešenje geodetskog pitanja i svojim radom pomaže nastojanja glavne uprave za poboljšanje geometarskog položaja uopšte a naročito kolega na novom premeru.

Rad sekcije na stručnom polju bio je raznovrstan. Ona teži za sprovođenjem i primenjivanjem u praksi najnovijih tekovina geodetske nauke, zalaže se za što bolju i uspešniju organizaciju javne geodetske službe u ovim krajevima, saraduje na donošenju novih zakonskih i ostalih propisa u koliko oni interesuju struku te radi na sprovođenju istih u život.

Pored rasprava stručnih i staleških pitanja na svojim sednicama i skupovima sekcija, njeni odbori i njeni članovi prate i šire geodetsku nauku i praksu te time podižu ugled našega staleža. Sekcija radi upoznavanja stručnih najnovijih radova u zemlji i na strani i prilika na stručnom polju uopšte, priređuje predavanja u krugu svojih članova i javna predavanja.

Održana su sledeća predavanja: Osnove aerofotogrametrije (inž. Albert Prohaska 1925 god.) Dosadani rezultati novog katastarskog premera (g. Dr. Zvonimir Kralj 1933 god.) Katastar zemljišta u severnom delu Dunavske banovine i potreba njegove obnove (Živančević Budimir 1936 god.) Utisci o kata-

starskim radovima u Švajcarskoj, Francuskoj i Italiji sa kratkim pogledom na praktičnu primenu aerofotogrametrije (inž. Aleksandar Kostić 1937).

Posebno valja istaći uspeh sekcije na osnivanju katastarskog oteka pri muzeju Matice Srpske u Novom Sadu 1935 god. Sekcija je predajom istorijskih i nacionalnih dokumenata stvorenih geodetskom delatnošću učinila kulturno delo, koje je dobilo puno priznanje, jer je ta grada danas izložena u posebnom odelenju muzeja Matice Srpske, gde će se ovi dokazi nacionalne Vojvodine dopunjavati i čuvati za sva buduća pokolenja.

Još jednu akciju preuzima sekcija Novi Sad; to je izgradnja geometarskog odmorišta „Fruška gora”. Poduhvat kome danas sekcija Novi Sad pored tekućih stručnih 'staleških poslova posvećuje svu pažnju i napore da se zamisao puna požrtvovanja i druželjublja i ostvari.

Sekcija Novi Sad sa svojom agilnom upravom, kojoj je na čelu inž. Albert Prohaska zauzima priznato mesto u našem Udruženju. Zato je umesno da ovim kratkim prikazom upozorimo naše kolege na njen 15 godišnji rad. Članovi sekcije 'poznaju nastojanje svoje sekcije u svim pojedinostima, jer je to bio njihov rad doprinet iz ljubavi do struke i staleške zajednice. Želimo da dosadanji rezultati sekcije, njenoj upravi i članovima dadu podstreka za nove napore i uspesima obdaren rad.

СТРУЧНИ ДЕО

Ing. Prochazka Albert, Subotica

GEOMETAR I URBANIZAM

Već sama definicija reči urbanizam — nauka o izgradnji i preinaki postojećih i osnivanju novih gradova i naselja prema već *unapred utvrđenom planu* — sadrži u širem smislu reči potrebu saradnje geometra. Potreba ove saradnje ne pojavljuje se samo kod izrade regulacionog plana odnosno kod predradnji nego i kod praktičnog sprovođenja i ostvarenja projektovane osnove.

Baš zato nije ništa čudnovato, što se urbanizam u prvim istoriskim počecima javlja baš kod onih naroda, kod kojih je geodezija bila već visoko razvijena, jer je tamo projektant mogao sebi osigurati saradnju geometra. Jedan od najstarijih urbanističkih dokumenata svakako je osnova egipatskog grada Kahun-a u Mesopotamiji, koja potiče još iz 3000 godine pre Hrista. Grad je bio osnovan da primi masu radnika zaposlenih na izgradnji piramide Illahun-a (vidi sliku).

Grci su u vreme Perikla izgrađivali svoje gradove prema unapred utvrđenom obliku i planu, pri čemu moramo naročito naglasiti uticaj visoko razvijene umetnosti. Rimljani nisu zastajali. I oni su veliku važnost polagali na izradu lepih i